

Ewaluacja działań projektowych w ramach Programu Bardzo Młoda Kultura 2019-2021

Edycja 2021

Opracowanie:
dr Monika Popow

**BARDZO
MŁODA KULTURA**
woj. podlaskie

PODLASKI INSTYTUT KULTURY W BIAŁYMSTOKU
Białystok 2021

Wstęp

Niniejszy raport stanowi podsumowanie badań związanych z ewaluacją działań zrealizowanych w ramach Programu Bardzo Młoda Kultura w roku 2021 w województwie podlaskim.

Bardzo Młoda Kultura to program ogólnopolski koordynowany przez Narodowe Centrum Kultury, który realizowany jest przez 16 operatorów. Na Podlasiu jest to Podlaski Instytut Kultury. W ramach konkursu grantowego na inicjatywy lokalne realizowane są projekty z zakresu edukacji kulturowej, łączące sferę kultury z oświatą. Głównymi adresatami i podmiotami działań są dzieci i młodzież. Jak pisze na swojej stronie PIK, tegorocznej edycji Bardzo Młodej Kultury przyświecało hasło „Natury kultury”. „Natura i kultura to nieodłączne elementy naszego życia. Człowiek jest częścią natury, a jednocześnie twórcą kultury. Wieloznaczność obu słów daje szerokie pole do interpretacji i organizacji działań. Zależy nam na tym, aby wiedza i umiejętności zdobyte przez dzieci i młodzież pomogły im w świadomym uczestnictwie w kulturze oraz aktywnym jej współtworzeniu”. Udział w przedsięwzięciach realizowanych w ramach tegorocznej edycji BMK, jako odbiorcy bezpośredni i pośredni, wzięło ponad 1300 osób:

1318 uczestników i uczestniczek działań

13 inicjatyw w zakresie edukacji kulturowej

Organizator: Podlaski Instytut Kultury w Białymstoku

Poniższy raport zawiera wnioski z ewaluacji 13 projektów. Ewaluacja zrealizowana została przy pomocy narzędzi zaleconych i przygotowanych przez Narodowe Centrum Kultury. Wykorzystano badanie ankietowe, wywiady telefoniczne oraz metody badań wizualnych, dostosowane do możliwości dzieci. Z uwagi na fakt, że ewaluacja prowadzona była w sposób zdalny, część narzędzi wykorzystana została w sposób opisowy. Część wyników ze względu na sposób przeprowadzenia badania przez samych realizatorów nie mogła zostać zakwalifikowana do analizy. Mimo to uzyskano 80% zwrot wyników ewaluacji, co daje już

solidną podstawę do wyciągnięcia wniosków dotyczących sposobu realizacji tegorocznych projektów w ramach Bardzo Młodej Kultury na Podlasiu.

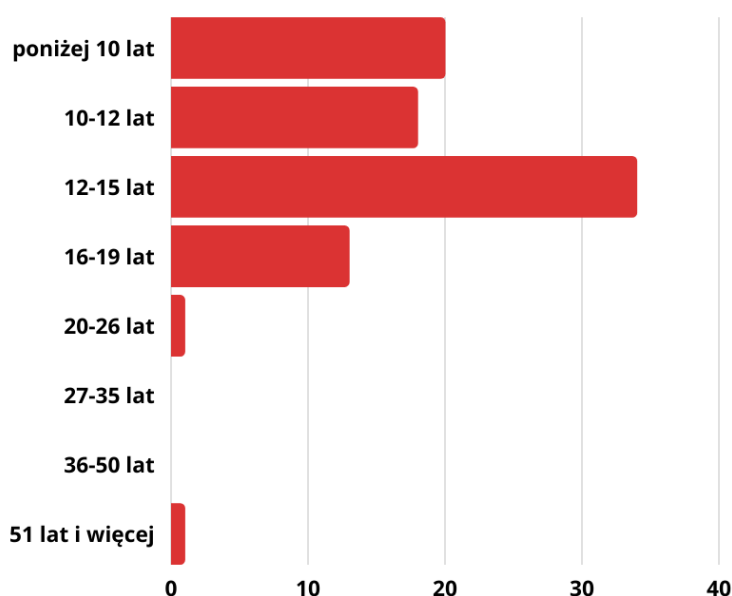
Raport zawiera dane zebrane, a także wnioski i rekomendacje na przyszłość. Składa się z trzech części: opisu ewaluacji działań skierowanych do dzieci i młodzieży, opisu ewaluacji oferty szkoleniowej operatora oraz wniosków.

Ewaluacja działań skierowanych do dzieci i młodzieży (uczestnicy projektów)

Pierwszy etap badań ewaluacyjnych skierowany był do uczestników realizowanych projektów z zakresu edukacji kulturowej, czyli dzieci i młodzieży.

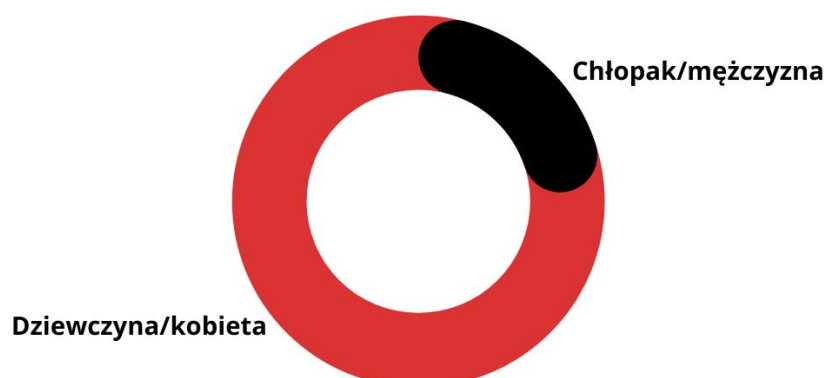
W pierwszej kolejności przedstawić należy strukturę badanych grup z podziałem na wiek oraz płeć.

Wiek badanych łącznie

Jak widać wśród uczestników działań dominuje grupa młodszej młodzieży w wieku 12-15 lat. Niemal podobnie wygląda udział dzieci i młodzieży w wieku 10-12 lat oraz młodszych dzieci. Czwartą co do reprezentacji grupą jest starsza młodzież. Kolejny wykres pokazuje, że są to przede wszystkim dziewczęta:

Badani z podziałem na płeć

Zdecydowana dominacja dziewcząt w projektach BMK wynika najprawdopodobniej z większych możliwości rekrutacji dziewcząt - dziewczęta są bardziej aktywne jeśli chodzi o zajęcia dodatkowe. Kwestią do zaplanowania w kolejnych latach powinno być jednak, jak zwiększyć udział i partycypację chłopców w działaniach z zakresu edukacji kulturowej.

Badani wchodzili do projektu z bardzo lub z raczej pozytywnym nastawieniem:

Jakie było Twoje początkowe nastawienie do projektu?

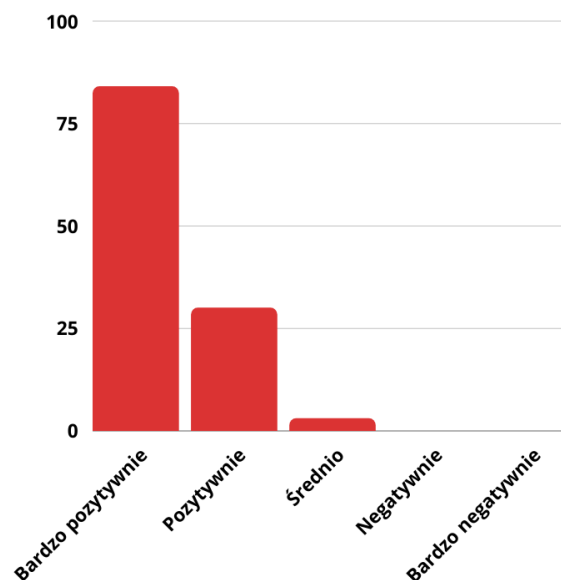

Nastawienie to utrzymało się przez cały okres realizacji działań. Analizując zatem wyniki badań ewaluacyjnych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży, należy brać pod uwagę nie tylko sposób realizacji projektu, ale również inne czynniki. Badani doceniają ofertę oraz sposób realizacji działania, przede wszystkim poprzez pryzmat swojego osobistego doświadczenia, na który wpływ mieć mogą zarówno działania projektowe, jak i, na przykład, relacje rówieśnicze. To przede wszystkim od prowadzących działania, odpowiedzialnych

dorostych, zależęć będzie, w jakim stopniu czynniki te wpływają na odbiór działań i jaki model relacji rówieśniczych oraz relacji pomiędzy młodymi uczestnikami a dorosłymi zapanuje w grupie. Dopiero w takim kontekście spojrzeć można na to, w jaki sposób dzieci i młodzież oceniają realizację całego projektu. W tym wypadku są to oceny wysokie, co oznacza, że pozytywnie odbierane są zarówno działania z zakresu edukacji kulturowej, jak i oddziaływania wychowawcze.

W tym miejscu raz jeszcze należy wrócić do kwestii partycypacji chłopców. Na 15 osób, które na początkowym etapie swoje nastawienie określiły jako negatywne, 7 to chłopcy, co daje w sumie $\frac{1}{3}$ chłopców w Programie. Chłopcy są wprawdzie częściej opozycyjni, jednak warto rozważyć formy współpracy z nimi i nastawienie na ich zaangażowanie. Na pewno dobrą informacją jest, że spośród tych, których nastawienie było negatywne, większość oceniła swój udział pod koniec projektu jako pozytywne doświadczenie.

Jak oceniasz realizację projektu?

Kolejne zagadnienie w ewaluacji skierowanej do dzieci i młodzieży dotyczyło oceny procesu uczenia się i dotyczyło własnych umiejętności, wiedzy, kompetencji, a także własnego doświadczenia i refleksyjności.

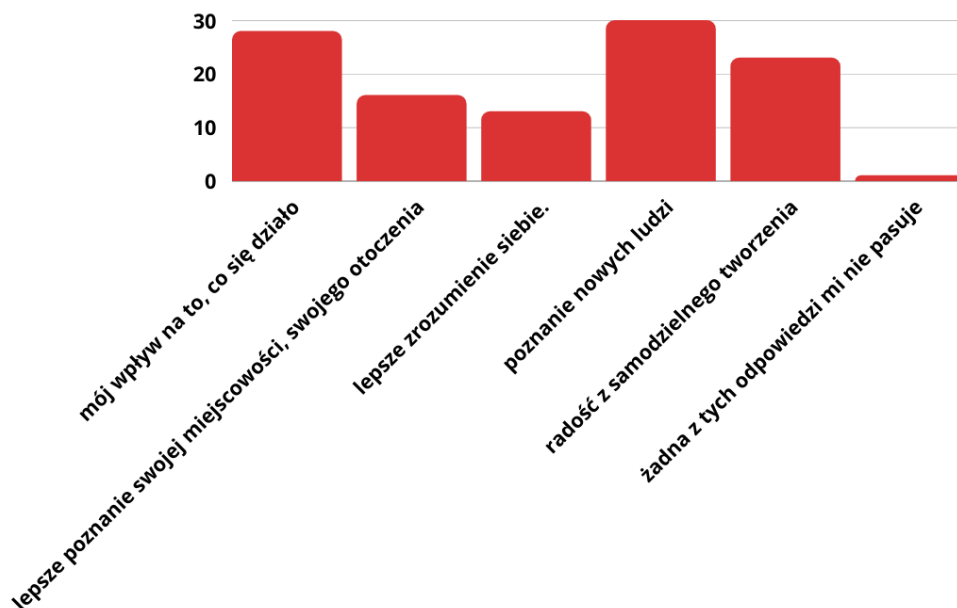
Dzięki projektowi....

Ponad 1/3 badanych postrzega siebie jako osobę bardziej kreatywną, na drugiej pozycji plasuje się kompetencja współpracy z innymi, co pokazuje wagę relacji rówieśniczych. Podobne wyniki uzyskano po zastosowaniu narzędzi wizualnych. Dzieci wskazywały na konkretne umiejętności, jak na przykład posługiwanie się farbami i narzędziami, prace w drewnie. Zapytane, co same potrafiłyby po projekcie zrobić wskazywały na praktyczne czynności, takie jak malowanie, naprawianie, wykonywanie zdjęć.

Pytanie o to, kogo poznały w projekcie dało efekt w postaci długich list imion kolegów i koleżanek, co wynika ze znaczenia relacji rówieśniczych na tym etapie rozwoju.

Co ci się najbardziej podobało w projekcie?

Dla młodych ludzi ważne są dobre relacje rówieśnicze oraz wpływ, co wyraźnie pokazują również pozostałe pytania ewaluacyjne. Nowopoznane osoby to nie tylko inne dzieci, ale często też dorośli realizujący projekt. Istotną wydaje się tutaj postać znaczącego dorosłego. Mimo iż pytania w ewaluacji nie odnoszą się wprost do roli dorosłych, zarówno wiedza naukowa, jak i wyniki wskazują, że relacje z osobami dorosłymi mają znaczenie. Z tego też powodu dorośli pojawiają się często wśród osób wymienionych, jako poznane, a zatem zapamiętane i znaczące, co warto skorelować z wynikami dotyczącymi oceny realizacji projektów, pokazującymi, że dzieci i młodzież wysoko oceniają zrealizowane projekty.

Należy jednak w tym miejscu zauważyć, że w przypadku 3 projektów odpowiedzi dzieci są zbieżne. We wszystkich przypadkach dotyczy to grup dziewcząt pomiędzy 10 a 12 rokiem życia. Można domyślić się, że odpowiadając na ankietę, współpracowały ze sobą w grupie, podając te same odpowiedzi. Należy zatem analizując wyniki, wziąć pod uwagę możliwość zaistnienia takiego faktu. Nie zmienia to jednak ogólnej oceny wyników ewaluacji wśród dzieci i młodzieży, która wskazuje, że powodzenie w realizacji projektu wśród młodych związane jest z wartościami, jakie w danym okresie rozwoju są dla nich ważne. W tym wypadku jest to wpływ grupy rówieśniczej oraz możliwość samodzielnego decydowania.

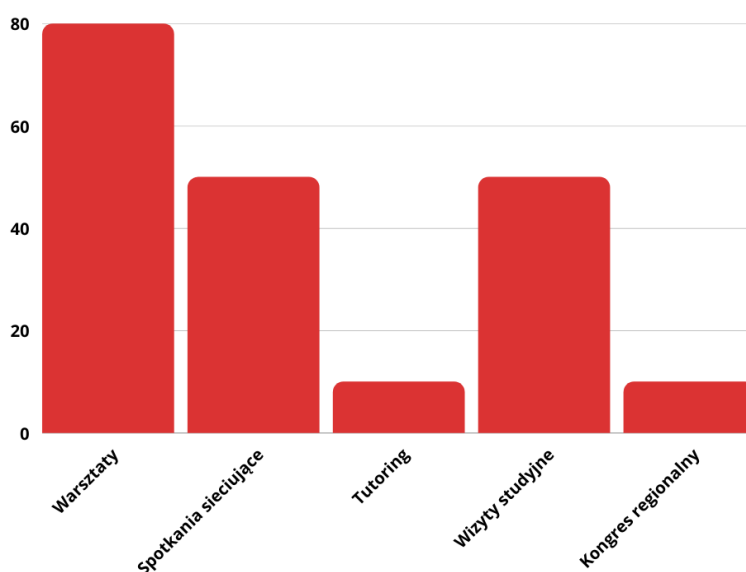
Ewaluacja działań skierowanych do dorosłych (realizatorce projektów)

Kolejna część ewaluacji dotyczyła realizatorów i skupiała się przede wszystkim na ocenie wsparcia oferowanego przez Operatora, w tym wypadku Podlaski Instytut Kultury.

Podobnie jak w przypadku uczestników projektów, realizatorzy to kobiety, stąd też w dalszej części analizy wyników badań stosowana będzie konsekwentnie forma żeńska.

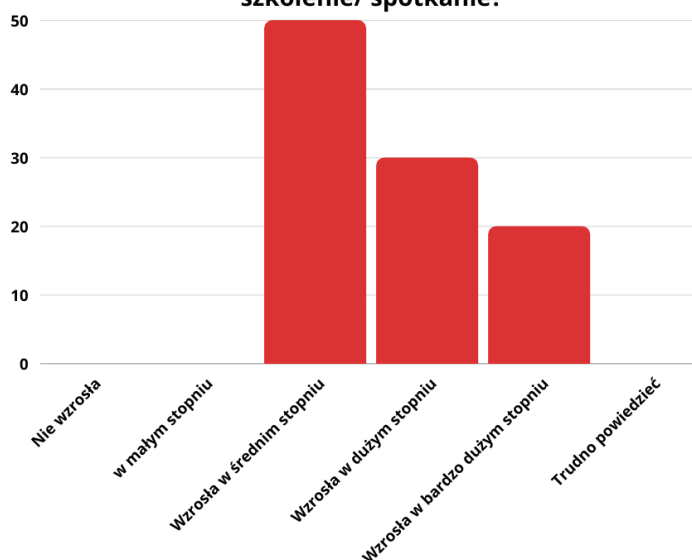
Badane realizatorce były w stałym kontakcie z Operatorem, korzystając z różnorodnych form wsparcia od pomysłu do realizacji projektu, a także z innego rodzaju form wsparcia w postaci spotkań i szkoleń, przede wszystkim w warsztatach oraz w wyjeździe studyjnym. Co jednak ważne na wyniki należy spojrzeć jako na dotyczące instytucji, a nie konkretnej osoby. Osoby realizujące projekty często wymieniały się między sobą, uczestnicząc w różnych aktywnościach oferowanych przez Operatora.

W jakiej formie wsparcia Pani uczestniczyła?

Kolejne trzy wykresy dotyczą wiedzy i kompetencji uzyskanych poprzez uczestniczenie w ofercie szkoleniowej Operatora. Rozpoczynając współpracę z Operatorem i udział w szkoleniach w zdecydowanej większości badane oczekiwały konkretnej wiedzy lub umiejętności. Wszystkie zadeklarowały, że ich oczekiwania zostały spełnione w stopniu zdecydowanie dużym lub dużym. Co ciekawe jednak, rozbieżności pojawiły się przy ocenie uzyskanej wiedzy i kompetencji:

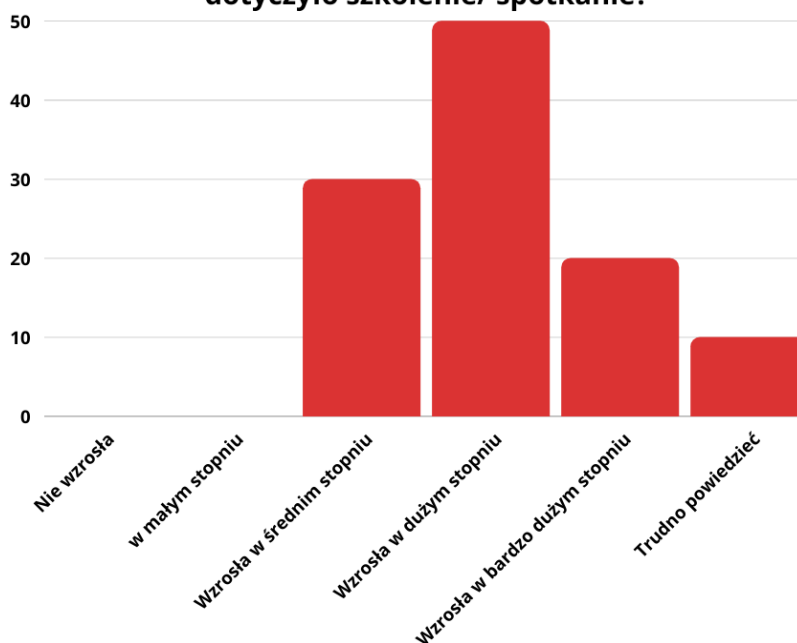
W jakim stopniu wzrosła Pani wiedza w temacie, którego dotyczyło szkolenie/ spotkanie?

O obu przypadkach badane oceniają wzrost jako średni lub duży. Pytane w wywiadzie telefonicznym o przyczynę wiążą ją raczej w tematykę. Realizatorzy, którzy mają już doświadczenie w realizacji projektów w ramach BMK sugerują, że niezbędną wiedzę, zwłaszcza dotyczącą realizacji projektu, posiadli już wcześniej, teraz oczekują nowych bodźców oraz umiejętności. Rolą Operatora jest zatem takie dobranie programu szkoleń, aby

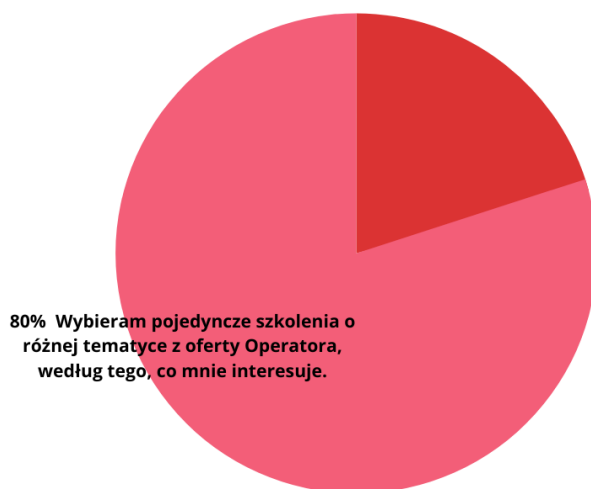
odpowiedzieć zarówno na potrzeby nowych realizatorów, jak i realizatorów doświadczonych. Warto jednak zauważyć, że stworzenie oferty oddziaływań szkoleniowych dedykowanych dla grupy, która sama zajmuje się organizacją działań edukacyjnych oraz szkoleń, jest zawsze trudne, tym bardziej zatem ocena dobra, jest pozytywna i świadczy o kompetencji Organizatora w tym zakresie.

W jakim stopniu wzrosła Pani kompetencje w temacie, którego dotyczyło szkolenie/ spotkanie?

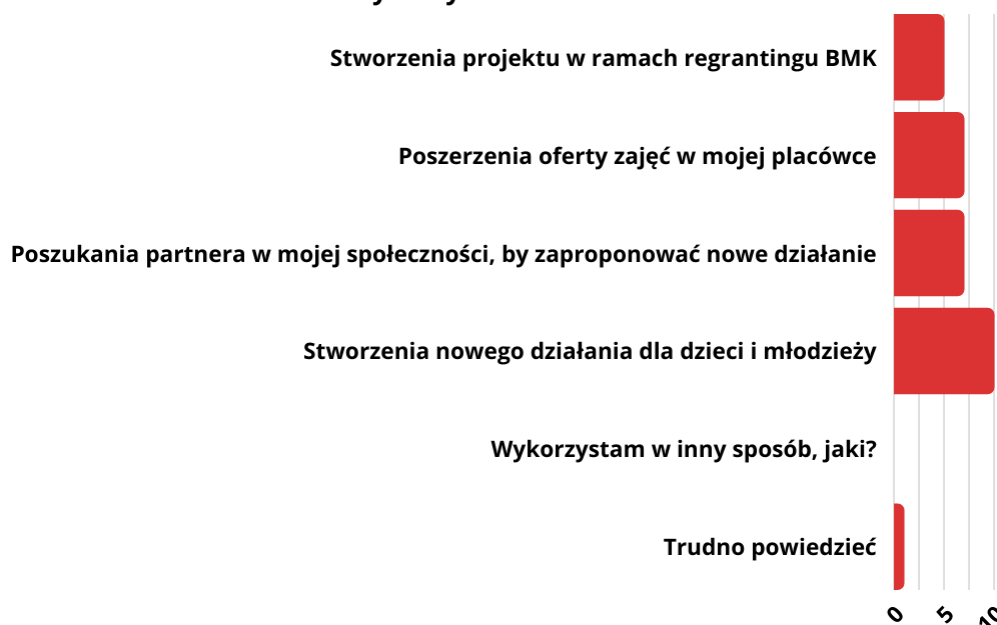
Wśród zdobytych umiejętności wskazywano: kwestie finansowe i administracyjne, praktyczne umiejętności z zakresu wykonywania makramy, upcyklingu, praca z kamerą i aparatem, robienie wywiadów, zarządzanie procesem zmiany, wykorzystaniem dramy, ewaluacji, czy też sposobów angażowania małych dzieci. Możliwości zdobycia wiedzy było zatem sporo i w większości przypadków oceniane są one wysoko. Wyraźnie widać też, że realizatorzy wolą uczestniczyć w szkoleniach "punktowo", wtedy gdy temat ich interesuje. Rzadziej chcą uczestniczyć w cyklu szkoleniowym, który postrzegany jest jako zbyt angażujący.

Prosimy wybrać najlepsze dla Pani rozwiązanie w zakresie korzystania ze wsparcia Operatora w kolejnych latach

Zdobywana wiedza wykorzystywana jest przede wszystkim do wzbogacenia oferty zajęć we własnej placówce/instytucji. Co ciekawe nie wykorzystano wiedzy do stworzenia nowego projektu w ramach BMK, niezależnie, czy mamy do czynienia z nowym, czy z doświadczonym wnioskodawcą. Przychodzą oni już raczej z gotowymi pomysłami na projekt.

Nabytą na tym szkoleniu/spotkaniu wiedzę i/lub kompetencje wykorzystałam do:

90% badanych czuje się członkiniami sieci BMK w swoim województwie, a wśród korzyści podają m.in. wymianę doświadczeń, nowe kontakty, wzajemne wsparcie, pomoc w realizacji działań, możliwość dzielenia się wiedzą i doświadczeniem. Widać zatem, że korzyści, jakie podają badane dotyczą bycia członkinią społeczności. Wszystkie podają, że współpracują z innymi instytucjami i organizacjami w swoich miejscowościach, przy czym zakres tej współpracy jest szeroki - od współpracy z instytucjami kultury, poprzez szkoły, biblioteki,

organizacje pozarządowe. Podobnie 90% uznaje, że edukacja kulturowa to ważny oraz główny aspekt ich działalności. Widać zatem, że aspekt wymiany i współpracy jest dla badanych znaczący, a edukacja kulturowa jest dla tej współpracy dobrym gruntem.

Kolejny blok pytań w wywiadzie dotyczył postrzegania roli sektora edukacji i kultury w edukacji kulturowej. To ciekawe dane, które pokazują, że mimo iż rozpoznawalne są wspólne interesy, postrzeganie ról oświaty i kultury jest jednostronne.

Badane realizatorki to w 90% przedstawicielki sektora kultury. Zwracają one uwagę na trudności we współpracy z sektorem oświaty, a także brak inicjatywy do współpracy z jego strony. Swoją rolę natomiast postrzegają jako aktywną. Rozpoznają zatem, że współpraca obu sektorów jest konieczna, a edukacja kulturowa jest do tego odpowiednim gruntem, 40% z nich twierdzi jednak, że nauczyciele takiej współpracy nie podejmują. Przy tak niewielkiej próbie badawczej stwierdzić jednak można, że na ocenę wpływ mieć mogły własne doświadczenia, które zostały przez badanych uogólnione. Uzyskany wynik stoi też w sprzeczności z wcześniejszymi deklaracjami o szerokiej współpracy, gdzie na jednym z pierwszych miejsc wymieniane były szkoły.

Jedno z ostatnich pytań poświęcone było innym istotnym informacjom, które realizatorki chciałyby przekazać Organizatorowi. Zdecydowana większość wskazywała na zbyt rozbudowane formalności związane z rozliczeniem projektu, określając je jako biurokrację i niepotrzebną papierologię. Zwracano również uwagę na otwarte nabory na szkolenia, co postrzegane jest utrudnienie dostępu do szkoleń dla realizatorów oraz zbyt krótkie terminy. Duża część badanych rekomenduje również przesunięcie terminów realizacji projektów. Wakacje nie sprzyjają ich zdaniem utrzymaniu frekwencji wśród uczestników projektów, czyli wśród dzieci i młodzieży.

Pomimo wyartykułowanych niedogodności, 100% badanych planuje złożyć wniosek do Programu Bardzo Młoda Kultura w kolejnym naborze, określając to doświadczenie jako dobre i wzmacniające dla nich osobiście i dla ich instytucji.

Wnioski:

- Powodzenie w realizacji projektu wśród młodych związane jest z wartościami, jakie w danym okresie rozwoju są dla nich ważne. W tym wypadku jest to wpływ grupy rówieśniczej oraz możliwość samodzielnego decydowania. Jest to istotna wskazówka dla realizatorów działań, którą uwzględnić powinni już na etapie planowania działań.
- Dzieci i młodzież funkcjonują w projektach BMK z generalnie dobrym nastawieniem, co pokazuje dobry kierunek realizowanych działań, a także jest kapitałem, na którym budować można kolejne etapy. Warto myśleć o kontynuacji podjętych działań, aby dobrze wykorzystać wybudowane pozytywne nastawienie i energię dzieci i młodzieży.
- Realizatorzy również pozytywnie oceniają doświadczenie realizacji projektów, zwracają jednak uwagę na duże obciążenie formalnościami. Jest to głos 100% przebadanych realizatorek. Biorąc zatem pod uwagę, że projekty BMK to mikrogranty, warto przemyśleć stronę administracyjno-finansową współpracy i rozważyć zastosowanie uproszonych procedur.
- Realizatorzy korzystają ze szkoleń w sposób incydentalny, kierując się dogodnością i zainteresowaniem tematem. Tworząc ofertę szkoleniową w kolejnych latach warto zaplanować ją pod tym kątem, oferując, jak w tym roku, raczej możliwość rozwoju w różnorodnych tematach, niż tworząc złożone cykle szkoleniowe.